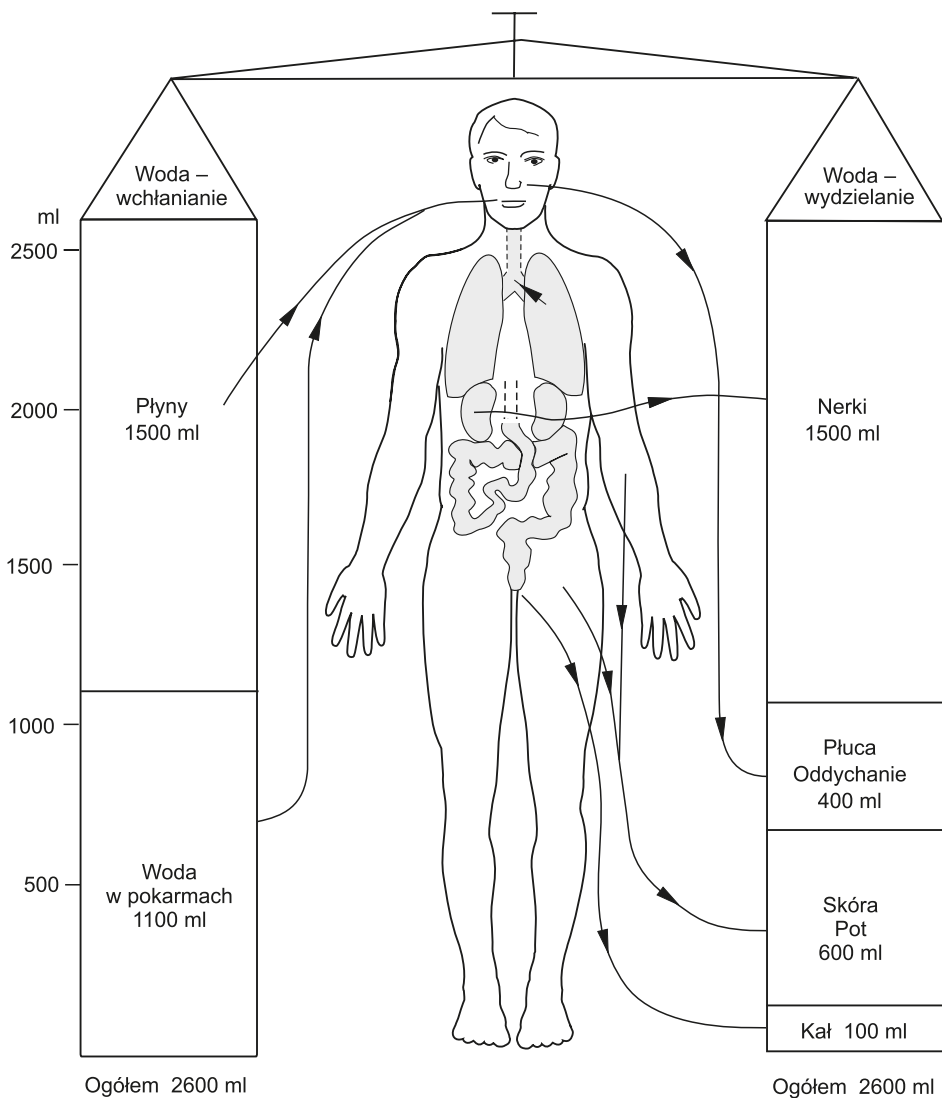

Wielkość **utrąty wody przez nerki** stanowi różnicę między jej podażą a stratami obligatoryjnymi i w warunkach fizjologicznych wynosi ok. 1500 ml. Dzięki możliwości wytwarzania moczu o różnym stopniu zagęszczenia i składzie nerki są najważniejszym narządem regulującym izotonię i izowolemię płynów ustrojowych (ryc. 2.8).

Rycina 2.8. Równowaga między przyjmowanymi a wydalonymi płynami.

Przewód pokarmowy może być miejscem intensywnej przemiany wodno-elektrolitowej, mimo że jego wpływ na bilans wodny w warunkach fizjologicznych jest niewielki.

Do światła przewodu pokarmowego wydziela się ok. 8200 ml soków trawiennych, przy czym ta sama objętość płynów ulega resorpcji zwrotnej jako:

- ślina – 1550 ml;
- sok żołądkowy – 2500 ml;
- żółć – 500 ml;
- sok trzustkowy – 700 ml;
- sok jelitowy – 3000 ml.

W niektórych chorobach (biegunki, wymioty, niedrożność mechaniczna i porażenna) przewód pokarmowy może być źródłem poważnych zaburzeń zarówno wodno-elektrolitowych, jak i równowagi kwasowo-zasadowej.

W niedrożności porażennej przewód pokarmowy może być miejscem gromadzenia się dużej ilości płynów ustrojowych, co staje się przyczyną groźnej oligowolemii. Stany te wymagają podawania płynów we wlewach dożylnych.

Odwodnienie jest zaburzeniem gospodarki wodnej, sodowej i chlorowej wymagającym uzupełnienia przez podawanie płynów we wlewach dożylnych. Najczęściej jest to odwodnienie:

- hipotoniczne;
- izotoniczne;
- hipertoniczne.

Odwodnienie izotoniczne dotyczy jedynie przestrzeni wodnej pozakomórkowej i wyraża się klinicznie objawami oligowolemii, takimi jak:

- spadek ciśnienia tętniczego;
- zmniejszenie diurezy;
- ograniczenie sprawności ośrodkowego układu nerwowego (OUN).

Leczenie polega na podawaniu izotonicznego roztworu wieloelektrolitowego lub chlorku sodowego.

Odwodnienie hipertoniczne (niedobór wolnej wody) może być uwarunkowane niedostateczną podażą wody albo utratą wody lub płynów hipotonicznych – jest wynikiem ujemnego bilansu wolnej wody. Obraz kliniczny odwodnienia zależy od stopnia i szybkości powstawania istniejącego odwodnienia i dotyczy głównie OUN i układu krążenia.

Odwodnienie hipotoniczne (zespół niedoboru sodu i wody) jest najczęściej uwarunkowane utratą płynów izotonicznych wyrównywaną podawaniem płynów bezelektrolitowych. Hipotonia płynu pozakomórkowego jest przyczyną przemieszczania wody do komórek. Obraz kliniczny zależy od stopnia nasilenia istniejącej hipowolemii i obrzęku mózgu.

Uzupełnianie płynów i elektrolitów drogą wlewów dożylnych powinno być ograniczane do niezbędnego minimum, do czasu uzyskania równowagi i stanu homeostazy.

Czy wiesz, że...

TRANSPORT PRZEZ BŁONY KOMÓRKOWE

Błona komórkowa rozgranicza płyn wewnątrzkomórkowy i zewnątrzkomórkowy, a ściana naczyń włosowatych – płyn zewnątrzkomórkowy i osocze krwi. Różne płyny transkomórkowe ograniczone są błonami właściwych jam ciała, komór i szczelin. Ruch wody i rozpuszczonych w niej związków przez te błony utrzymują rozmaite zjawiska chemiczne i biofizyczne. Ruch ten może przyjmować formę transportu biernego i transportu aktywnego (czynnego).

Transport bierny odbywa się zgodnie z gradientem stężeń, ładunków, ciśnień i bez energetycznych wydatków komórki. Występuje jako:

- filtracja;
- dyfuzja;
- osmoza;
- dyfuzja ułatwiona.

FILTRACJA

Zachodzi wtedy, kiedy płyn przenika przez błonę dzięki różnicy ciśnienia hydrostatycznego po obu jego stronach. Przez błonę przenikają rozpuszczalniki i ciała rozpuszczone, jeżeli jego cząsteczki mają średnicę mniejszą niż pory w błonie. Wszystkie większe cząsteczki zatrzymują się na błonie filtrującej.

Wydajność filtracji zależy od:

- powierzchni błony;
- wielkości jej porów;
- różnicy ciśnień hydrostatycznych.